

prins Bernhard.⁴ De prins had De Jong op 28 december 1979 gezegd dat hij zich het geval van de executie goed herinnerde, hij wist ook nog de naam van de officier die de *ss*'er had doodgeschoten. Het geval van de grote groep *Waffen-ss*'ers herinnerde hij zich echter niet, maar hij kon zich goed voorstellen dat hij dat standpunt had ingenomen. De Jong stelde daarom voor zijn tekst te handhaven, want het ging niet om een

- 6 'particuliere aangelegenheid van de prins – hij nam dit onjuiste standpunt in als bevelhebber der Nederlandse strijdkrachten en als gedoodverfd opperbevelhebber van land- en zeemacht. Wanneer dan blijkt dat de betrokkene, wie hij ook is, onvoldoende normbesef heeft, dan mag dat feit in een serieus historisch werk niet verdoezeld worden.' (M)

De begeleidingscommissie vond dit punt verreweg het belangrijkste dat in de vergadering van 28 maart 1980 ter discussie stond; De Jong deelde mee dat hij de zaak ook onder aandacht van de minister-president zou brengen.⁵ Na ampele discussie stemde men in met de mening van Sijes, die De Jong had gezegd: 'Je kunt er niet onderuit.' (v)

2. De voorbereiding van de terugkeer

De voorbereiding van de terugkeer naar bevrijd Nederland stelde de regering in Londen voor een aantal problemen van fundamentele betekenis. Het eerste was de coördinatie van het gewapend verzet. De Jong beschreef hoe koningin Wilhelmina zich sterk had gemaakt voor een benoeming van prins Bernhard tot opperbevelhebber van de Binnenlandse Strijdkrachten. Het kabinet was weinig gelukkig met deze gedachte, maar moest de benoeming noodgedwongen accepteren, aldus De Jong. N. D. J. Barnouw, medewerker van het RIOD, vroeg de auteur nadrukkelijker afstand te nemen van het doorzetten van deze benoeming door de koningin en de prins, omdat hij dat in andere gevallen ook gewend was. Maar De Jong antwoordde:

- 6 'Op het punt van het uiten van goed- of afkeuring wil ik mij in het algemeen zeer beperken. Dergelijke persoonlijke uitspraken voegen niets toe aan het historisch gebeuren. Natuurlijk kunnen zij soms niet gemist worden, met name wanneer het gaat om aangelegenheden waarover bijv. de Enquêtecommissie een uitspraak heeft gedaan – dan acht ik mij verplicht mijn eigen oordeel in eigen woorden vast te leggen. Is dat hier noodzake-

⁴ Verslagen van gesprekken van De Jong met prins Bernhard d.d. 28-12-1979 en 9-7-1980.

⁵ Van deze zijde is geen nadere reactie ontvangen.